

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК, 15. НОВЕМБРА 1901.

ГОД. XXVI.

ПОЗОРИШТЕ

ВРОЈ 22.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења новоришне дружине у Н. Саду свака о дану са две представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 80 п. а ја страну 1. кр. 20 п. месечно. —

ИСТОРИЧКО МИШЉЕЊЕ О ГЛУМАЧКИМ БОЛЕСТИМА.

(Свршетак).

4.) За ручак може се у подне јести чорба од меса, зготвљена са ширицем, сагом, јечменицом или цвибаком, а и лака винска чорба, па и зеље, које није јако замашено нити јако зачињено. Јача зеља, као: кељ шпаргле, грашак, пасуљ и кунус — шкодљива су меланхолицима. Радије ћу допустити да се умерено једу добре кртоле (кромпир), него сва тако звана нежна болесничка јела и у пари куване јабуке. Шпаргле су осетљивим нервима сасвим шкодљиве. Све врсте кобасицâ, са осталим свињским месом заједно, ваља да се уклоне са стола глумчева. Телеће ноге, телећи мозак, телеће жљезде и „кревлез“ не треба јести, напротив добро ће пасти печено месо телеће, јагњеће, говеће и од дивљачи, па и живинско, изузев гушчије и пачије, али без љутих сосова. Од риба су нешкодљиве пастрме, штуке и смуђеви. Јестива са шећером, која се једу после ручка, опасна су. На сто глумчев не сме се више од три добре чиније изнети, све остало је сувишно и шкоди стомаку и цепу. Јестива с млеком, као млеко са ширицем с мало шећера и цимета дозвољена су, али без масла; но после тих јела сме се само слатко вино пити. Сва јела од теста и печени колачи, као паштете и торте, несварљива су. Добра кава после јела дозвољена је онима, који иза тога не осећају дрхтање, плашиљивост и несаницу.

5.) Топла су пића у опште шкодљива слабом стомаку. За столом ваља пити чисту воду са вином или без њега. Црно вино корисније је за слабе стомаке него бело, јако рајнско вино. Туђинска вина, осим бургундскога, шкодљива су. Кад се

после вина осећа да мори љутина или кад човека обузме подргивање са киселином, или га спонадне зловоља, гњев, умор или нагон за свађањем, ваља се вина сасвим оканути. У том случају најбоље је пити чисту изворску воду. Лети би ваљало глумац да гаси жеђ леденом водом. Нинита не крепи боље стомак и живце него лед. Врло је пријатан напитак заљећена вода са бадемом, млеком, са соком од малине и од чоколаде.

6.) Миран сан прави је мелем за живце позоришних мученика. Боље је спавати у хладним собама него у загрејаним. Ноћу бдити и радити врло је шкодљиво. Глумац никад не треба да спава на леђима, јер све што слаби шкодљиво је.

7.) Кретање, јахање или вожња у слободном чистом ваздуху по цветним пољанама или у ведрим зимњим данима прави је животни мелем за глумца. Много је боље и корисније јахати или возити се, него трошити новац на картање, па при том још дражити крв, живце и жуч.

8.) Опасно је занимати се умном радњом с чуним стомаком.

9.) Шкодљиво је пити хладно пиће после јаче улоге, где је душа узрујана а тело знојавно. Глумац ваља зими да држи ноге утоњене, а при спавању не треба никад сувише да умотава главу.

10.) Јако крепи живце кад се лети цело тело хладном водом пере, али само тада, кад тело није угрејано. После великог напрезања главе врло је добро држати ноге у хладној води, особито кад се осећа јача главобоља и ватра у очима. Ако коса допушта, требало би глумац да се навикне,

да сваки дан по неколико пута пере главу хладном водом.

11.) Венчање без црквеног благословља и све остале лудости разблудног живота — то је потајни отров за глумца. Не треба се смејати на ту примедбу; то је чиста, необорива истина. Добар оброк религије и здраве философије ваља да буду два пријатеља и пратиопа свију глумца, који неће да се жене. Прописи хришћанске вере већ су с тога од велике важности, што се у тој вери налазе најлепша правила за здравље.

12.) Глумац треба да се клони разблудна и разуздана живота у часовима одмора, те ваља одмор да употреби на читање таквих књига, које ће му срце разведрити, а главу му неће узрушити. Нека се дружи са такм њудима, који нису блудници, али који су разборите и философске главе и који добро познају свет и живот.

С овим правилима и начином живота могао би глумац у свом тешком позиву и раду одржати своје здравље у прилично добром стању.

А да би се болестима глумачким још боље стало на пут, морале би се још и ове мере употребити:

1.) Позорница морала би се годишње, бар двапут, три до четири недеље дана затворити. Пролеће и јесен морала би се на то одредити.

2.) То време одмора не сме глумац да употреби на разблудан живот, него на опоравак своје изнурене животне снаге. те мора здрав ваздух удисати, умерено јести и пити, и хладним купатилима своје здравље кренити.

3.) Глумац мора избегавати пуштање крви и лекове за отварање, јер то слаби живце. Та средства смеју се тек у крајњој нужди употребити.

4.) Време одмора ваљало би да се употреби на јахање, изважање и друга поштена увесељења и уживања.

Путем тих мера и правила добило би позориште красне љубавнике и чаробне при-

казивачице, величанствене јунаке и мушки очеве, у опште здраве глумце и глумице.

Није само у том зла судба глумаца, што им се здравље игром руши и слаби, него су они изложени често још и опасности, да нанесу себи болести шкодљивом „шминком“ и бојама.

Глумац мора готово на свакој представи да унакази своје лице бојама, да би гледаоца могао што боље заварати и изнети му што верније и лепше особу, коју приказује.

При употреби боја и масти ваља се глумцу добро чувати, да не оштети своје здравље.

Шкодљиве су све разноврсне „шминке“, у које је помешана жљва и олово.

При мазању лица „шминком“ и бојама ваља бити врло пажљив и опрезан.

Радовао бих се, кад би ова моја расправица ма и једном једином поштеном глумцу припомогла, да поврати или одржи своје драгоцене здравље.

Велика је то заслуга: начинити да се озбиљан државник смеје, да плаче онај, који је тврда срца, да хуља буде поштен, да кукавица постане јунак, тврдица да буде дарежљив, да окорели зликовац опет добије осећаја према врлини; сва та чаробна моћ лежи у вештој и уметничкој игри осећајна глумца, коју производи напором својих живаца, а на рачун свога здравља.

Најмудрији законодавци у старој Грчкој послужили су се често позорницом и глумцима да поправе зле обичаје и подигну морал за корист државе. Наша је дужност, да тим душевним лекарима помогнемо, да им судбину олакшамо и патњу ублажимо. Та и они непосредно утичу на здравље суграђана тиме, што порок исмејаву а врлине уздижу!

Ти добри људи, ти мученици за публику, заслужују наше особито поштовање, наше пријатељство и саучешће.

По немачком

С. П.

ИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Сватови“, шаљива игра из народног живота у три чина, с певањем, написао Драгутин Ј. Илијћ. Музика од А. Освалда.

„Дар Драгутина Илијћа . . . нема будућности на пољу шаљиве игре; јер му недостаје оно, што је у писца комедије најглавније, а то је хумор и хумористичко схватање живота“. Ту покруну реч изрече пре седамнаест година Стеван В. Поповић. Илијћ је тада поднео био Матици Српској ради награде своју комедију „Сваком своје!“ Изузетно су том приликом тројица из Матичина књижевног одељења изрицали суд о драмским делима, што се отимаху о награду. Прва се двојица нису сложила те је тако трећи добио да реши спор. И тај трећи најже инрејс те тако не доби Илијћ награде, него је поделише па однесоше Глишић и Јефтић, први својом „Подвалом“, други „Најбогатијим“, што се после на позорници јавио покрштен у „Четир милијона рубаља“.

Стеван В. Поповић отворено и децидовано даде израза импресији, коју на њу учини Илијћево „Сваком своје!“ Сретан човек! Како ли му сад завиди онај други из Матичина књижевног одељења, кога „јизненади здрава и једра жица хумора“ у Драгутина Ј. Илијћа! Ови Илијћеви „Сватови“ најјаснији су доказ, да је истина била на страни Стевана В. Поповића, но и то, да је и Милан Савић имао право, кад је разлог негативму у Илијћевој комедији „Сваком своје!“ нашао у том, што „не носи на себи тип простудираног, марљивог и савесног рада“. Јесте, јесте, у овом Савићеву трму као да ће лежати зец. Илијћ је и сувише версатilan у свом књижевном раду. Час по на му се свиди што друго. Лирика, драмска поезија, епика у прози, литерарна историја, библија старог и новог завета, студије и рефлексије о свему и свачему, о српској демократији у средњем веку, о „пет стотина и три године“ (од 1389—1892.) и најносле и савремена политика — све се то изменjuје у Илијћа in buntē Durcheinander. Како то књижевно чергаштво уди књижевничком престижу, сведочи прилика, што о премијери из-

ворне шаљиве игре из пера припозната чњижевника зијају празне што ложе али и клуц.

И заиста, тако је и није друкче. „Сватови“ су брже боље бачени на артију, скриљени из првобитне „Отмице“ а народ их је и солидни Освалд окитио са неколико красних песама, јединим, што вреди у „Сватовима“. Јављају се ту духовске краљице, цигани посред черге, препоручује се отмица, у сва се звона хрче на позорници, човека везују у вређу па седају на њега и ширкаре га и то је онда — шаљива игра из народног живота.

Оно мало света, што је сад у недељу и крај лапавице дошло у позориште, не знајући дабогме, какви ће то бити „Сватови“, отители су Драга Спасићка, Даница Матејићка и Марковић ванредно лепом песмом, а Марта Тодосићка, Даница Васиљевићка, Душановић и Бакаловић живим, типичним приказом. Драга Спасићка и Марковић били су ванредно при гласу те се све орило по празном гледалишту, сребрни пак гласић Данице Матејићке с успехом се умиљавао публици и крај очите индиспозиције певачичине. Штета само, што песма јој („Тавна ноћи —“) није пристајала уз душевни јој расположај и као Станојке и као Данице Туцаковићеве-Матејићке. Марта Тодосићка и Душановић умножине серију својих особитих ликова о по један ванредно погођен, пластичан лик. Истакли се овог пута и двоје нових, Виловчеви. Катица Виловчевица угледном појавом, која је као наручене била за „капетан-жену“ Анђу, и јасним говором, а Виловац карактеристичним циганским позама и ноголомим заплетушима, којих се галерија није могла сита да нагледа.

Г.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа.) У четвртак, 15. (28.) новембра, по други пут: „Луда посла.“ Шаљива игра у 4 чина, написао Фр. Шентан, превео Милан А. Јовановић.

У суботу, 17. (30.) новембра, први пут: „Шваља“. Позоришна игра у 3 чина, написао Лукијан Тривуниов Бранковић.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

12. Представа. У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ. У претплати 8.

У Новом Саду, у четвртак, 15. (28.) новембра 1901.

ПО ДРУГИ ПУТ:

ЛУДА ПОСЛА.

Шаљива игра у 4 чина, написао Фр. Шентан, превео Милан А. Јовановић.

Редитељ: Сиасић.

ОСОБЕ:

Фридрих Лерш, богат економ Лукић.
Хилдегарда Лерш, рођ. ил.

Цинквиц, жена му — — Т. Лукићка.
Марта, њихова кћи — — М. Тодосићева.
Павле ил. Грединг, зет им Стојановић.
Хедвига ил. Грединг, рођ.
Лерш, жена му — — З. Добриновићка.

Конрад ил. Швибург, богат економ — — — — —	Сиасић.
Др. Август Винклберг — —	Бакаловић.
Палмиро Тамбурини — —	Добриновић.
Брзојавни слуга — — —	Стефановић.
Мина, служавка код Лерша Ј. Вујичићева.	
Либмајер, надзорник — —	Слуга.

У суботу, 17. (30.) новембра, први пут: „Шваља“. Позоришна игра у 3 чина, написао
Лукијан Тривунов Бранковић.

Свирачки збор ц. и кр. 70. пешачке пуковније петроварадинске свираче ове комаде: 1. Хружа:
„Српски марш“. — 2. Титл: „Словенска увертира“. — 3. Фелдман: „Мисирске ноћи“. Валцер. —
4. Келер: „Млетачка серенада“, соло за рог.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру: 11 круна. — Ложа у I. спрату: 10 круна. — Седиште у I—II. реду: 2 круне, 40 потура,
— Седиште у III—VI. реду: 2 круне. — Седиште у VII—XI. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште у XII. реду: 1 круна
20 пот. — Седиште на балкону у I. реду: 2 круне, 40 пот. — Седиште на балкону у II. реду: 1 круна, 60. пот. — Седиште
на балкону у III—IV. реду: 1 круна. — Седиште на галерији у I. реду: 80 пот. — Седиште на галерији у II. реду:
60 пот. — Стојање у партеру: 80 пот. — Стојање на I. галерији: 60 пот. — Стојање на II. галерији: 40 пот. — Ђаци
и војници до наредника: 40 потура.

Улазнице могу се добити обдан у књижарници браће М. Иоповића, а увече од 7 сата на каси.

Болује: Ј. Тодосић.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$, свршетак у $10\frac{1}{2}$ сахата.